

1. Дослідження сфери благодійності для Zagoriy Foundation https://zagoriy.foundation/wpcontent/uploads/2025/12/doslidzhennya_sektoru_blagodijnosti_2025.pdf

2. Гураль П. Ф. Громадянське суспільство і держава в Україні: взаємодія і розвиток. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 13-16.

3. D. Rutzen, D. Moore, M. Durham. The Legal Framework for Not-for-Profit Organizations in Central and Eastern Europe *The International Journal of Not-for-Profit Law* VOL. 11, ISS. 2, 2009 <https://www.icnl.org/resources/research/ijnl/the-legal-framework-for-not-for-profit-organizations-in-central-and-eastern-europe>

4. Бровко Н. І. Філософсько-правовий аналіз благодійності. *Правова держава*. 2024. № 53. С.32–43. doi: 10.18524/2411-2054.2024.53.300716.

УДК 341.45

РОЛЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

Макарчук В. В., д.ю.н., доцент,
кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін
Соціально-гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

В умовах війни держава змушена одночасно забезпечувати належний рівень безпеки, оборони та охорони основоположних прав і свобод людини, гарантованих Конституцією України та міжнародними договорами. Актуалізоване питання забезпечення прав людини в умовах воєнного стану та трансформації діяльності правоохоронних органів у сфері національної безпеки.

Сучасні міжнародні стандарти захисту прав людини виходять із того, що навіть за умов війни окремі права людини не можуть бути обмежені. Зокрема, відповідно до ст. 15 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод держава може відступати від окремих зобов'язань під час війни або надзвичайної ситуації, однак такі обмеження повинні бути пропорційними, законними та необхідними в демократичному суспільстві [1]. Аналогічні положення містяться у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права [2].

У зв'язку з цим особливого значення набуває діяльність правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. Саме на них покладаються завдання щодо забезпечення громадської безпеки, протидії диверсійній діяльності, документування воєнних злочинів, захисту цивільного населення та підтримання правопорядку в умовах воєнного стану.

Водночас функціонування правоохоронної системи в умовах війни повинно ґрунтуватися на принципах верховенства права, законності, гуманізму та дотримання міжнародного гуманітарного права. У цьому контексті особливого значення набуває баланс між інтересами національної безпеки та необхідністю забезпечення прав і свобод людини. Відповідно до ст. 64 Конституції України окремі права і свободи людини можуть бути обмежені в умовах воєнного або надзвичайного стану, однак не можуть бути обмежені права, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55-63 Конституції України [3].

Практика діяльності правоохоронних органів під час дії воєнного стану свідчить про суттєве розширення їх функціональних повноважень. Зокрема, органи Національної поліції України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України та інші суб'єкти сектору безпеки і оборони беруть активну участь у забезпеченні режиму воєнного стану, здійсненні контрдиверсійних заходів, евакуації

населення, охороні критичної інфраструктури та фіксації воєнних злочинів та міжнародного правопорядку.

Разом із тим розширення повноважень правоохоронних органів потребує посиленого контролю за дотриманням прав людини та ефективних механізмів запобігання зловживанням владою. Європейський суд з прав людини неодноразово наголошував, що навіть за умов боротьби з тероризмом або війни державні органи не можуть діяти поза межами права [4; 5]. Саме тому питання демократичного цивільного контролю за діяльністю правоохоронних органів набуває особливого значення.

Важливим напрямом діяльності правоохоронних органів у сучасних умовах є документування та розслідування воєнних злочинів. Україна фактично формує нову практику взаємодії національних правоохоронних органів із міжнародними інституціями, зокрема Міжнародним кримінальним судом, Європолем та Євроюстом. Така співпраця сприяє імплементації міжнародних стандартів захисту прав людини та забезпеченню невідворотності відповідальності за міжнародні злочини.

Крім того, діяльність правоохоронних органів у сфері захисту прав людини повинна супроводжуватися належним нормативно-правовим забезпеченням. У сучасних умовах потребують подальшого вдосконалення механізми парламентського та громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів та гарантії дотримання прав затриманих осіб в умовах воєнного стану.

Отже, в умовах воєнного стану правоохоронні органи виконують подвійну функцію: забезпечують національну безпеку держави та водночас залишаються гарантами дотримання прав і свобод людини. Ефективність реалізації цієї функції залежить від рівня нормативно-правового забезпечення їх діяльності, впровадження міжнародних стандартів у практику правоохоронної діяльності та дотримання принципу верховенства права.

У перспективі важливим напрямом розвитку національної системи забезпечення прав людини має стати подальше вдосконалення адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів у сфері національної безпеки з урахуванням міжнародного досвіду та практики Європейського суду з прав людини.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 : станом на 1 серп. 2021 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 30.04.2026).
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : Пакт Орг. Об'єдн. Націй від 16.12.1966 : станом на 19 жовт. 1973 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 30.04.2026).
3. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 30.04.2026).
4. Справа «Лоулесс проти Ірландії» : Рішення Європ. суду з прав людини від 01 лип. 1961 р. (заява № 332/57). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57518> (дата звернення: 30.04.2026).
5. Справа «Аксой проти Туреччини» : Рішення Європ. суду з прав людини від 18 груд. 1996 р. (заява № 21987/93). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58003> (дата звернення: 30.04.2026).

УДК 343.575

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

Сімакова С.І., к.ю.н., доцент
кафедри публічно – правових дисциплін
Соціально-гуманітарний факультет